

הרב מרדכי וויליג
ר"מ וסגן ראש כולל להוראה

הערות בענין שהי' והחזרה

שני טעמים לאיסור החזרה

א) תנן (שבת לו:) כירה שהסיקוה בקש או בגבבא נוחנין עלי' תבשיל. בגפת או בעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר. וכגמ' (שם) איבעיא להו, האי לא יתן לא יחזיר הוא, אבל לשהות משהין אע"ג שאינו גרוף ואינו קטום ומחני' חנני' היא דתניא חנני' אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו ע"ג כירה אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום. או דלמא לשהות תנן ואי גו"ק אין אי לא לא, וכ"ש להחזיר, עכ"ל הגמ'.

מבואר בגמ' שיש שתי גזירות חז"ל בענין זה, שהיית קדירה ע"ג כירה מערב שבת, והחזרת קדירה ע"ג כירה בשבת. ובטעם איסור שהי' והיתר גו"ק פי' הר"ן (שם), דאוסר להשהות מע"ש שמא יחתה בגחלים בשבת, ומשו"ה כל שגו"ק דאיכא היכרא שמסלק דעתו מלחתות שרי, וכן בקש וגבבא לא חיישינן שמא יחתה בגחלים, משום דקש וגבבא אין בהם גחלת. וכ"כ ש"ר (שם), וכ"ה בשו"ע (או"ח סי' רנג ס"א).

ובטעם איסור החזרה נחלקו הראשונים, דר"ת בס' הישר (סי' רלה, ומובא בשעה"צ שם סקל"ז) פירש שיש חשש גדול יותר שיחתה בגחלים מכיון שנצטננה קצת כשהסיר מן האש, ולכן אינו מחזיר ע"ג אש מגולה אע"פ שהמאכל הגיע לכמאכל בן דרוסאי וקיי"ל כחנני' דמותר בשהי', דהחזרה חמורה יותר. ונראה דכן דעת בעל המאור שכתב וז"ל, שכל שאנו מחמירים ואוסרים... בכירה בענין הזה איננו אלא משום גזירה שמא יחתה בגחלים, עכ"ל, ומלשונו נראה דכל האיסורים, כלומר שהי' והחזרה, משום שמא יחתה הם.

אבל הר"ן (מ:) כתב וז"ל: אבל ע"ג האש ממש אסור (להחזיר) אא"כ גו"ק, דהא אסקינן לעיל דאפילו תבשיל המצטמק ורע לו אסור להחזירו ע"ג כירה שאגו"ק, הלכך דוקא כנגד המדורה הוא דשרי. וכן נמי מותר לתת ע"פ קדירה חמין בשבת תבשיל שנחבשל מע"ש כל צרכו לחממן... לפי שאין דרך בישול בכך, ואע"פ שהקדירה נתונה על האש, עכ"ל. ומזה נראה, דטעם

איסור החזרה משום דנראה כמבשל, וכמש"כ הר"ן במתני', דלא מחזירין משום דמיחזי כמבשל בשבת, ולכן אסור אע"פ שמצטמק ורע לו, ואין כ"כ חשש חיתוי בגחלים, ומותר להחזיר ע"ג קדירה, דכיון דאין דרך בישול בכך אינו נראה כמבשל, ולטעם שמא יחתה יתכן דמותר להחזיר במצטמק ורע לו, ואסור להחזיר ע"ג קדירה, ויתבאר לפנינו.

והנה גם רש"י פירש במתני' דאין מחזירין משום דמחזי כמבשל. אבל המהר"ם כתב דע"כ פירש כן רק לשיטת ב"ש (שם), דהחזרה אסורה גם בגו"ק. אבל למאי דקיי"ל כב"ה דמותר להחזיר בגו"ק, ע"כ טעם האיסור משום שמא יחתה, ולזה מהני ההיכר בגו"ק, דאילו לענין נראה כמבשל לא מהני גו"ק, עכ"ד. אך נראה דאף אם נאמר כן לרש"י, מ"מ הר"ן בודאי לא ס"ל כן, שבאיבעית הגמ' הנ"ל כתב וז"ל: האי לא יתן לא יחזיר הוא, משום דס"ל דמחזיר בשבת נראה כמבשל אם אינה קטומה, עכ"ל. הרי שקטומה מהני להסיר איסור נראה כמבשל, וא"כ זהו טעם האיסור אף לב"ה, וכדבריו (מ:) הנ"ל.

נ"מ לע"ש וע"י גוי

(ב) והנה ר"ת (בס' הישר שם, ובתוס' לו: ד"ה וב"ה) סובר דאסור להחזיר ע"ג אש מגולה במתבשל כמאב"ד, אף בע"ש סמוך לחשיכה, כל שאילו הי' צונן לא הי' שהות ביום כדי להתחמם, והר"ן במשנה חולק, דהא קיי"ל כב"ה (יז:) דמתירין בכולן עם השמש, וכיון שמותר לבשל בע"ש ק"ו דמותר להחזיר, והר"ן לשיטתו, דהחזרה אסור משום דנראה כמבשל. אבל לתוס', דהחזרה אסורה משום שמא יחתה, שפיר י"ל דאסור אף בע"ש, וכשהי', די"ל דאסרו שהי' והחזרה בע"ש שמא יחתה בגחלים בשבת. אמנם אין הכרח שיש איסור החזרה בע"ש לטעם שמא יחתה, אבל לטעם נראה כמבשל בודאי אין איסור כזה. והרמ"א (שם ס"ב) שכתב שטוב להחמיר ולאסור החזרה סמוך לשבת, ע"כ חושש לטעם שמא יחתה, ואף להמקילים שנהגו כמותם, ע"ש, י"ל דזהו טעם איסור החזרה, וכנ"ל.

והנה הרמ"א (שם ס"ה) כתב וז"ל, וכל הדברים שאסור לעשות מדברים אלו אסור לומר לאינו יהודי לעשות. ובבה"ל (שם ד"ה להחם) כתב בשם הפמ"ג, דכיון דקיי"ל דשבות דשבות לצורך שבת שרי לכתחילה, אפשר דהמיקל להחזיר ע"י גוי אין גוערין בו, ובמהרי"ט מתיר לכתחילה. ובסימן זה משמע מכמה פוסקים דאין סוברין כן, עכ"ד. ולשון זה צע"ג, דהרמ"א עצמו אסר בפירוש, וכנ"ל, ואף בדיעבד אסר המאכל (ס"א), אך צ"ב, דהלא שבות

דשבות מותר. ונראה ברור, דהרמ"א לשיטתו, דטעם איסור החזרה משום גזירה שמא יחתה, ובזה אין היתר דע"י נכרי, דיש לחוש שהנכרי יחזיר והישראל יחתה, ורק שהמעשה אסור בפ"ע יש להקל ע"י נכרי. וכ"כ בחזו"א (סי' לו סקכ"א), ושאפילו אם החזירו הקוף חייב להסירו שמא יבוא לחתות בעצמו, וכ"כ מו"ר הג"ר צבי שכטר שליט"א (אור המזרח). והמקילים כנראה ס"ל כטעם נראה כמבשל בלבד, אבל אנן קיי"ל לחומרא, וכרמ"א.

דין ע"ג קדירה

ג) והנה בשו"ע (ס"ה) כתב דמותר להחזיר ע"ג קדירה בשבת, לפי שאין דרך בישול בכך, וכר"ן הנ"ל, ובבה"ל (ס"ג ד"ה ויזהר) הקשה, דבר"ן מוכח שמותר ליתן לכתחילה בשבת ע"ג קדירה, ועדיפא מכירה גו"ק, והוי כמעמיד נגד המדורה. אבל בשו"ע (ס"ג) כתב דמותר להחזיר ע"ג קדירה הריקנית ויזהר שלא ישים קדירתו ע"ג קרקע, וכמבואר בגמ' (לח: ושו"ע (ס"ב) לענין החזרה ע"ג כירה גו"ק, ודלא כמש"ש (ס"ה) דמותר אף בהניחו ע"ג קרקע, וצ"ע, עיי"ש. ותירץ בשם הפמ"ג, דבס"ה שאירי בעומדת ע"ג קדירת חמין, לא נחשב כלל כעומד ע"ג כירה, ולהכי מותר אף ליתן לכתחילה בשבת. משא"כ בקדירה ריקנית, שדינו רק בכירה גו"ק, ואסור אם הניחו ע"ג קרקע.

וכל זה לענין החזרה, ולענין שהי' כתוב בבה"ל (סי' רנח ס"א ד"ה מותר) בשם הפמ"ג (א"א סק"א) דיש לע"ג קדירה דין שהי' וצריך שיהי' מבושל כמאב"ד להרמ"א (סי' רנג ס"א) שפסק כחנני'. והקשה הפמ"ג (שם) על דין זה, דהא קיי"ל דע"ג דקדירה לא גרע מע"ג כירה גו"ק, ובזה קיי"ל דמותר להשהות אף בלא נתבשל כמאב"ד. ותירץ וז"ל: דזהו בריקנית וצוננת, משא"כ כשהתחונה חמה ע"ג אש, יש לעליונה ג"כ דין שהי', עכ"ל. ולכאורה צע"ג, דהפמ"ג בעצמו פסק דע"ג קדירת חמין קל יותר מע"ג קדירה ריקנית, ומותר להושיב מאכל שנחבשל כל צרכו עלי' בתחלה בשבת, כלומר אף שלא הי' ע"ג האש בשבת כלל, אף שאסור לעשות כן בקדירה ריקנית, ולמה פסק להפך לענין שהי' בלא הגיע לכמאב"ד, דע"ג קדירה ריקנית מותר וע"ג קדירה מלאה חמין אסור, וצ"ע.

ונראה, דלעולם לענין נראה כמבשל יש להקל בקדירה מלאה, דאין הדרך לבשל כשהחום עולה מהאש באמצעות החמין שבקדירה. אבל לענין שמא יחתה בגחלים, קדירה ריקנית, שאינה רגילה להיות עומדת ע"ג האש, הוי

היכר, ודין הכירה שתחתיו כקטומה, משא"כ קדירה מלאה חמין, שתמיד מצוי' ע"ג הכירה, איננה היכר, וחששו שיחתה בגחלים, אא"כ הגיע התבשיל לכמאב"ד, שאז מותר אף באם מגולה לחנני' ולהרמ"א שפסק כוותי'. ולכן בשהי', שאוסר משום שמא יחתה, קדירה מליאה חמין לא מהני להיכר כקטומה, ובעינן כמאב"ד. ובהחזרה, שאסור להר"ן משום דנראה כמבשל, מותר ע"ג קדירה מליאה אף בהניח ע"ג קרקע, כי לא נראה כמבשל, משא"כ בקדירה ריקנית. אמנם במג"א (סקל"ג) כתב בשם המ"מ שאין חשש חיתוי ע"ג קדירה מלאה, שאין דרך בישול בכך. אך דבריו צ"ע, וכנ"ל, ובמ"מ לא דן בחשש חיתוי כלל.

ולפי"ז להשיטות דהחזרה אסורה משום שמא יחתה, אסור להחזיר ע"ג קדירה מלאה. וכ"כ בשו"ע (סי' שיח ס"ז וח') בדעה הב', ומקור ב' הדעות בב"י (סי' רנח) בשם ר' ירוחם. ואף שסיים וראשון נראה עיקר, וכדסתם לעיל (סי' רנ"ג), לכאורה למאי דקיי"ל כהרמ"א, שהאיסור משום שמא יחתה, יש להחמיר בזה, וצ"ע לדינא. ובקדירה כפולה הנהוגה אצלנו, אף דהמאכל מתחמם באמצעות חום המים, אסור להחזיר עלי' לכו"ע, דהדרך לבשל בה בחול, ולא שייך טעם הר"ן דאין דרך בישול בכך. ואף דהר"ן כתב סברא נוספת, דמאכל שאין דרכו לבשל שם מותר, שהדבר מוכיח שאינו מחזיר אלא כשביל שיחמם, ולפי"ז יש להתיר בניד"ד בבשר וכדו', הא כתב בבה"ל (ס"ג הנ"ל) דלא קיי"ל כסברא זו.

מור"ל, סמיכה ושהי' מחדש

ד) והנה במאכל שמבושל כ"צ ומצטמק ורע לו, אוסר הר"ן להחזירו ע"ג כירה אגו"ק, ע"פ הגמ' (לח:), וכ"כ בשו"ע (ס"א). אבל בחדושים המיוחסים להר"ן, ולא נודע מחברו, כתב (שם) בפירוש דמותר, ודחה הראי' מהגמ', עיי"ש. וכ"כ באגלי טל (אופה ס"ק נ"ג) ע"פ התו"י (לז:), ודחה הראי' מהגמ' בע"א, עיי"ש. ובפשוטו נראה, דאם האיסור משום נראה כמבשל, א"א לחלק בין מור"ל ומוי"ל, כל שנתבשל כ"צ (אך עיי"ש באג"ט), וזוהי שיטת הר"ן והשו"ע. אבל אם איסור החזרה משום שמא יחתה, שפיר יל"ח כהמיוחס להר"ן, דלא גזרו במור"ל, וכדמצינו בשהי' לרבנן דפליגי אחניי', דגזרו במוי"ל ולא במור"ל, וכשו"ע (שם) ע"כ הגמ' (לז:). אמנם אין זה הכרח, דהחזרה חמורה משהי', וכדמוכח מנתבשל כמאב"ד לחנני', אבל עכ"פ יש מקום לחלק, וכנ"ל.

וכנראה דאמנם כן היא שיטת המיוחס להר"ן, דהנה נחלקו הפוסקים

במה דהסיקו בגמ' (לז.) דסמיכה, כלומר שהקדירה אינה ע"ג הכירה ממש אלא סמוך לה, מותרת, דהרמב"ם (שבת פ"ג ה"ז, י) פירש דרך שהי' סמוך לכירה מותר, אבל אסור להחזיר סמוך לכירה. ובאו"ש (רפ"ג) פירש שהרמב"ם סובר כטעם נראה כמבשל, ולפי טעם זה אין לחלק בהחזרה בין ע"ג הכירה וסמוך לה. אבל בחידושים המיוחסים להר"ן מתיר סמיכה בהחזרה, ומובא בשעה"צ (ס"ק כ), ולהנ"ל מוכח שסובר כטעם שמא יחתה, וכמשכ"ל דרק לטעם זה אפשר להתיר החזרה במור"ל. ולפי"ז הרמ"א (ס"ה) שמקיל בסמיכה בהחזרה, הולך לשיטתו, שאיסור החזרה משום שמא יחתה, וכנ"ל.

וע"ש בשעה"צ (ס"ק כ"א), דאף די ש מקילים בסמיכה לכתחילה בשבת, מ"מ בחידושים המיוחסים להר"ן מחמיר בזה, וצ"ב, מ"ש סמיכה מחדש דאסורה מסמיכה בהחזרה דמותרת. ונראה, דבגדר האיסור להחזיר כשהניח ע"ג קרקע, דנידון כבטלה שהי' ראשונה והוי כמשהה לכתחילה [ע' רש"י (לח:) ומ"ב ס"ק נ"ה]], כתב בעל המאור, משום דנראה כמבשל לכתחילה בשבת, אע"פ שבהחזרה אסור משום שמא יחתה, וכנ"ל, וכן פירש בתוס' הרא"ש (לח:) דין פנוי ממיחם למיחם, דבטלה שהי' ראשונה והוי כמו שהי' חדשה ומבשל בשבת, כלומר שנראה כמבשל, ולפ"ז המיוחס להר"ן ג"כ מחלק כן, דהחזרה אסורה משום שמא יחתה, ולכן סמיכה מותרת, אבל לסמוך לכתחילה בשבת אסור משום דנראה כמבשל. והמקילים בזה ס"ל כתוס' ד"ה פינה (שם), דאף אם בטלה שהי' ראשונה ונידון כמשהה לכתחילה בשבת, אסור משום שמא יחתה, וא"כ סמיכה מותרת. או, דסמיכה מותרת לטעם נראה כמבשל, ודלא כהרא"ש.

שהי' בכמאב"ד ופחות ממנו

ה) ולענין מחלוקת חנני' ורבנן, נחלקו הראשונים לדינא, דהרי"ף פסק לחומרא, וס"ל דאסור להשהות ע"ג כירה אגו"ק אח"כ מבושל כ"צ ומור"ל, ובתוס' (לז. ד"ה לעולם) פסקו כחנני', ובשו"ע (ס"א) כתב שתי השיטות, והרמ"א כתב דנהגו להקל, וכנ"ל, וע"ש בשו"ע, דלשיטה זו א"צ גו"ק אלא כשלא הגיע לכמאב"ד. והקשה רע"א, דהרא"ש כתב בשם ר' יונה דאסור להשהות ע"ג כירה גו"ק אא"כ הגיע לכמאב"ד, ולכן הזכיר הרי"ף (כ.). שיעור כמאב"ד להורות דבפחות מזה אסור להשהות אף אם הכירה גו"ק. ולכאורה לק"מ, דהרא"ש כ"כ אליבא דהרי"ף, וכאן השו"ע מביא שיטת התוס' דקיי"ל כחנני', ודלא כהרי"ף. ובלא"ה, הלא הר"ן כתב דהרי"ף נקט שיעור כמאב"ד לענין צלי, דכיון דאין דופן קדירה המפסיק יחרך התבשיל

ול"ח לחתוי בכמאב"ד, וכ"כ בשו"ע (סי' רנ"ד ס"א), וא"כ לא קיי"ל כסברת הרא"ש אף אליבא דהרי"ף.

והנה לשון השו"ע לשיטה זו היא, וי"א שכל שנתבשל כמאב"ד או שנתבשל כ"צ ומוי"ל מותר להשהותו ע"ג כירה, ודייק רע"א מלשון זה, דהתוס' ס"ל כבעל המאור, דאף דקיי"ל כחנני, מ"מ אם מוי"ל אסור, ולא התיר אלא כמאב"ד ומור"ל ורק במבושל כ"צ ומוי"ל יש להתיר, עיי"ש. ולכן השו"ע הזכיר מוי"ל רק במבושל כ"צ, להורות דכמאב"ד ומוי"ל אסור. ויש לדחות, דהרמב"ן כתב על דברי בעל המאור וז"ל: ואלו דברי תוהו, שכל מאב"ד מתבשל ומוי"ל הוא עד שיתבשל כ"צ. עכ"ל הרי שבמציאות אין אפשרות של כמאב"ד ומור"ל להרמב"ן. ולפי"ז ניחא לשון השו"ע שהזכיר מוי"ל רק במבושל כ"צ, דכשאין מבושל כ"צ פשיטא דמוי"ל, ולעולם מותר בכמאב"ד בכל אופן, וכתוס' דלא כבעל המאור.

עוד הקשה רע"א על הא דהשו"ע מתיר שהי' בפחות מכמאב"ד בגו"ק, דהי' לו לחוש לשיטת הרשב"א (יח:) שאסור משום חשש מגיס. ונראה, דע"כ לא ס"ל כן, דהרשב"א לשיטתו דאין בישול אחר בישול אם כבר הגיע לכמאב"ד. אבל השו"ע (סי' שיח ס"ד) פסק דיש בישול אחר בישול א"כ נתבשל כ"צ, וא"כ אם נחוש ע"כ אסור בגו"ק אף בכמאב"ד, וזה א"א. וגם לא ס"ל כשיטת הרמב"ן ברשב"א (שם), דאין מגיס אחר מגיס (שם סי"ח). וע"כ ס"ל דלא חיישינן להגסה כלל.

והנה במשנה מבואר דנותנין תבשיל ע"ג כירה שהסיקוה בקש וגבבא, וכנ"ל, ובגמ' (לו:) מבואר דלחנני נותנין ר"ל מחזירין. ולכאוי' צ"ע, דבשלמא אם החזרה אסורה משום שמא יחתה בגחלים, מובן הא דמותר בקש וגבבא, כי אין גחלים, אבל למ"ד דאסור משום נראה כמבשל, מ"ש קש וגבבא מגפת ועצים. והי' מקום לומר דאמת הא בהא תליא, דלטעם נראה כמבשל ע"כ קיי"ל דרבנן, ונותנין ר"ל משהין מע"ש. ואמנם הרי"ף והרמב"ם, דס"ל דהאיסור משום נראה כמבשל, וכמ"ש האו"ש, פסקו כרבנן. והתוס', שפסקו כחנני, ס"ל דאיסור החזרה משום שמא יחתה.

ומ"מ אאל"כ לכו"ע, דהא הרשב"א ס"ל דאיסור החזרה משום נראה כמבשל, ואעפ"כ נוטה לפסוק כחנני. ועכצ"ל דס"ל דקש וגבבא, מפני שאין גחלת, אין האש חזקה כ"כ, ואינו דרך בישול כ"כ, ולכן לא אסרו משום נראה כמבשל, ודו"ק. וכן מוכח בבה"ל (ס"א ד"ה מותר) שהתיר החזרה

בקש וגבבא ע"פ הגמ' הנ"ל דקאי לשיטת חנני, אף לדעה הא' בשו"ע דקאי כרבנן.

אפו בו בע"ש

(ו) וכעין סברא זו מצינו ברמ"א (ס"ה) וז"ל: ויש מתירין ליתן לתוך תנור שאפו בו מבעו"י... דלא נשאר בו רק הכל מעל ואין לחוש לבישול, עכ"ל, ובמ"ב (ס"ק צ') פירש דכיון דיש רק חום מועט, אינו נראה כמבשל, ובשעה"צ (ס"ק פ"ח) הוסיף, דאף דיש חום שהיס"ב, מ"מ דאין דרך לבשל בתנור כזה שחומו הוא רק מאפי' דאתמול, דבכל כירה גרופה ע"כ הסיר הגחלים מבעו"י, דאסור לגרוף בשבת, וכתוד"ה וב"ה, ולרוב הפוסקים גרופה ר"ל דהסיר הגחלים חוץ לכירה לגמרי (מ"ב ס"ק י"ד), ודלא כבעל המאור שפירש שגרפם לצד אחד, וא"כ מ"ש הוחם מאתמול מסתם כירה גרופה דאוסר להחזיר לתוכה, וכגמ' (לז). ושו"ע (ס"א). וי"ל, דראית בעל המאור מהא דאסור להשהות ע"ג תנור גרוף (לח:), ואם גרף ר"ל לגמרי למה אסור. והרמב"ם (פ"ג ה"ו) תירץ, דא"א שלא ישאר בו ניצוץ אחד, וממנו ראוי לחזור ולהסיק בתנור שהבלו גדול. ועפ"ז י"ל דאף דע"ג כירה לא חששו, כי הבלה מועט, וכמש"כ הרשב"א (לו:), מ"מ לתוך הכירה, דנפיש הבל"י, התמירו וכ"כ הרמב"ן (לו:). ואף שפירש שם דהוי כמבשל בשבת, כל' דנראה כמבשל, וכר"ן ורשב"א הנ"ל, מ"מ י"ל כן גם לטעם דשמא יחתה, אבל בחומם מאתמול, דאפשר שאין שם ניצוץ כלל, לא גזרו, ודו"ק.

עכ"פ מבואר במ"ב דבהוחם מאתמול אינו נראה כמבשל, שאין דרך בישול בכך. וכעין זה צ"ל בקש וגבבא אם קיי"ל כחנני וקיי"ל כטעם נראה כמבשל, וכהרשב"א הנ"ל.

ועיי"ש ברמ"א וז"ל: ויש מחמירין בזה, ואם הוחם כ"כ בתנור שהיס"ב אסור, עכ"ל, ובמ"ב (ס"ק צ"ג) כתב דצ"ל שאם הוחם וכו', דאל"ה אפילו להיש מחמירין שרי. ובשעה"צ (ס"ק צ"ג) מבואר שכ"כ הגר"א, ועכצ"ל כן, דלא מצינו איסור החזרה כשאיס"ב. ובמקור הדין בכלבו, מובא בב"י, כתב דלא נתנו חכמים דבריהם לשיעורים, אבל בפחות מיס"ב פשוט דהתירו.

ולגירסא שלנו י"ל, דהנה בחזו"א (סי' ל"ז ס"ק ח') כתב וז"ל: ויש להסתפק אם סמוך לפי התנור איס"ב ובעמקו יס"ב אי מותר להחזיר, ומסתבר דאסור, שאין למסור לכל אחד תורתו בידו ואין כאן מחיצה המגדרת בין מקום האסור למקום המותר, עכ"ל. ולפי"ז י"ל שהרמ"א מיירי בכה"ג.

או שמכיון שבתנור זה הי' חום שיס"ב, וקשה לשער מתי נעשה איס"ב, אסרו לכל השבת, ודו"ק.

אך באמת נראה דהעיקר כהגר"א והמ"ב, שהרי הכלבו הוכיח בדבריו מרש"י (לח:), שדנו על החזרה ע"ג כירה גרופה ביום השבת, אף שהוסרו הגחלים מזמן, ועפ"י צדד דלא נתנו דבריהם לשיעורים, ואסרו אף בהוחם מאתמול, אף אם לא שייך טעם האיסור עכשיו, ולא הזוכר בדבריו שאיס"ב כלל. ולכן נראה שמותר להחזיר לתוך תנור שלנו כשיש רק אש קטנה תמידית למטה שממנה מדליקים האש הגדולה, שהרי איס"ב בתנור, ונראה שמותר אף להחזו"א הנ"ל.

ונראה שמותר להחזיר בע"ש סמוך לחשיכה לתוך תנור שלנו כשכבר כיבה את האש, אף אם היס"ב בתנור, דבתנור שלנו שהאש נכבה לגמרי ברגע אחד כשמפסיק את הגז, י"ל דאף המחמירין ברמ"א מודים שמותר, דאין כאן נתינת דבריהם לשיעורים, וכן פסק הר"ד שמעון איידר בהל' שבת (הל' תתתסה).

דין הבלעך

ז) ולענין אש קטומה, נהגו לכסות האש בכיסוי של ברזל שקורין בלעך, ודלא כחזו"א (שם סקי"א) שמצריך קדירה ריקנית דוקא, וכשו"ע (ס"ג), כדי למעט חומו יותר, עיי"ש. ומצוי שבחלק מהבלעך איס"ב כברזל עצמו, וק"ו במאכל שהושם ע"ג, שזהו באמת הקובע, וכחזו"א (ס"ק ח'). ומעתה יש לעיין אם מותר לתת קדירה לכתחילה בשבת על חלק זה מהבלעך שאיס"ב. ובהל' שבת (הע' תתרעג) אסר ע"פ החזו"א (שם) הנ"ל, דאין למסור לכל אחד תורתו בידו, ואין מחיצה המבדלת בין יס"ב לאיס"ב.

ולכאורה נראה, דדין זה תלוי בהגדרת חלק הבלעך שאינו ע"ג האש ממש, שאם דינו כע"ג האש, שפיר י"ל כנ"ל, דלא חילקו בע"ג האש בין יס"ב לאיס"ב, כמו שלא חילקו בתוך התנור להחזו"א. אבל אם דינו כסמוך לאש, לכאורה מוכרח דמותר, דאל"כ ייאסר עד סוף העולם, להאוסרים סמיכה בהחזרה, וע"כ שבסמיכה א"א לומר שאסרו כשאיס"ב. ואמנם בהל"ש (הע' תתרעח) התיר להעביר מחלק הבלעך שלא ע"ג האש לחלק שע"ג האש, דלא גרע מכירה אחרת שברמ"א (ס"ב). ומזה נראה דחלק הבלעך שלא ע"ג האש דינו כע"ג כירה, ולא כסמוך לה, וא"ש הא דאסר להחזיר אף כשאיס"ב, וכמש"כ החזו"א לענין תוך התנור וכנ"ל.

אך עיי"ש (הע' תת"רס"א) שצדד דהחלק שלא ע"ג האש נידון כסמוך
להאש ולא כע"ג האש. ומ"מ י"ל דמותר להעביר משם לע"ג האש, וכחזו"א
(ס"ק י), דמסמיכה לע"ג מותר. ולפי"ז נראה דאין לאסור להחזיר ע"ג חלק
הבלעך שאיס"ב, וכנ"ל.

ובעיקר ההיתר דמסמיכה לע"ג מותר צע"ק, דבחזו"א (שם) כ"כ
מסברא, דכל שיהוי אחד הוא (דראיתו מהירושלמי שלא הזכירו איסור
מסמיכה לע"ג יש לדחות, דלא דנו שם על סמיכה כלל, עיי"ש), ואינו
מוכרח, די"ל דמסמיכה אינה בכלל שיהוי. וכמ"ש בעצמו (סקי"א) דאסור לתת
קדירה, שהשהה ע"ג קדירה מע"ש, ע"ג הבלעך בשעת, דאין דינה כשהי'
בע"ג הקדירה. ובאמת דין זה צ"ע, למשכ"ל בשם הפמ"ג (בה"ל סי' רנח),
דאסור להשהות ע"ג קדירה בלא הגיע לכמאב"ד, ומוכח דדינו כשהי', והי'
נראה דמותר להורידה ע"ג הבלעך בשבת, וצ"ע. ומאידך, בסמיכה, דא"צ
כמאב"ד לשהות, דאין דינו כשהי', יתכן דאסור להעביר לע"ג האש,
וכמשכ"ל.

ועיי"ש בחזו"א (ס"ק י'), דאסור להעביר מהחלק שאיס"ב להחלק
שהיס"ב, דכשאיס"ב לא חשיב שיהוי והו"ל משהה בתחלה בשבת. אבל
בהל"ש (הל' תת"רעו) כתב דהגרמ"פ וצ"ל מתיר, דמכיון שהוא על הבלעך
שעל התנור לא נחשב חזרה, וצ"ב. ואולי ס"ל דכל הבלעך נידון כע"ג האש
ממש, וכצד א' הנ"ל, ולפי"ז נידון כקדירה רחבה מאד, שהאש בצדה האחד,
ובצדה השני יתכן דאיס"ב, ואעפ"כ אין איסור להעביר מחלק אחד שבקדירה
להאחר, ודו"ק.

אולם יתכן דכוונת הגרמ"פ למש"כ באג"מ (ח"ב סי' ס'), להקל
לכתחילה בהניח ע"ג בפסל ודעתו להחזיר שלא נצטנן לגמרי, ודלא כנראה
ברמ"א (ס"ב) דבעינן עודה בידו דוקא, עיי"ש. והגרש"ז אויערבך שליט"א
(בשש"כ פ"א הע' קיא) צדד דבנ"ד נחשב כעודה בידו, עיי"ש.

בטלה שהי' ראשונה

ח) ובעיקר דין עודה בידו ודעתו לחזיר, בגמ' (לח:) נחלקו אם צריכים
שני חנאים אלו להתיר החזרת תבשיל ע"ג כירה גו"ק, או דדי באחד מהם,
והרמ"א פסק לחומרא וכנ"ל. ובבה"ל (ד"ה ודעת), הביא דיש מקילים דדי
באחד מהם, והקיל לעת הצורך בצירוף שיטת הרמב"ם שסובר שבעודה בידו
א"צ דעתו להחזיר, וכן בהניחה ע"ג ספסל ודעתו להחזיר בצירוף שיטת הב"י

דהניחה ע"ג קרקע דוקא מבטל שהי' ראשונה, אבל ע"ג ספסל דינה כעודה בידו. וכ"ז לעת הצורך, ודלא כאג"מ, הנ"ל שמתיר באופן זה אפילו לכתחילה, וכנ"ל.

ומקור דין ע"ג ספסל באיבעיא בגמ' (שם) בהניחה ע"ג מטה, ועלה בתיקו, והרמ"א מחמיר ומצריך עודה בידו דוקא. אבל הרמב"ם (פ"ג ה"י) כתב, והוא שלא הניח הקדירה ע"ג קרקע, וכתב הב"י דקרקע דוקא, שפסק להקל בתיקו דרבנן. ובגר"א (ס"ק מ"א) הביא דברי הירושלמי כמקור להר"מ, וז"ל: נתנו ע"ג ספסל נאמר אם הי' מפוחם מותר ואם לאו אסור. א"ר יוחנן ב"מ בשלא העביר את ידו ממנו, אבל אם העביר את ידו ממנו אסור, עכ"ל. אך הקשה הגר"א, שהירושלמי מקיל רק בלא העביר את ידו ממנו, והרמב"ם לא הזכיר דבר זה.

אולם בפיהמ"ש כתב הרמב"ם וז"ל, בתנאי שלא תונח הקדירה על דבר אלא שתהי' באויר עד שישפך ממנה ויחזירנה, עכ"ל. ומזה נראה להפך, דאסור אף בלא העביר ידו ממנו ומונח ע"ג ספסל, ועכצ"ל דהרמב"ם חזר בו, וכמש"כ הגרמ"פ, מובא בהל"ש (הע' תתק"ע), אך מש"ש דבהניחה ע"ג קרקע ולא העביר ידו ממנה מותר להירושלמי, בקרבן העדה (שם) נראה דרק ע"ג ספסל התירו בכה"ג, וכמש"כ בשש"כ (הע' נב).

ובהא דמצריך הירושלמי שיהי' מפוחם, י"ל דמיירי בדבר לח וכמ"ד יש בישול אחר בישול בלח, ולפי"ז דבעינן יס"ב וכקה"ע (שם) דבעינן רותח גמור, וכמג"א (ס"ק י"ט) לפי השו"ע (ס"ב וסי' שיח ס"ד). ולפי"ז בדבר גוש א"צ מפוחם כלל. ובבה"ל (ס"ה ד"ה ובלבד) כ"כ בשם הגר"א. אבל המג"א (ס"ק ל"ו) פירש דברי הרמ"א (ס"ה) ובלבד שלא שנצטנן לגמרי, דלא ר"ל בדבר לח ומשום בשול, וכשיטתו (סי' שיח סט"ו), אלא, וז"ל: ואפילו בדבר שאין בו מרק דלית לי' משום בישול אסור אם נצטנן, דה"ל כמניח לכירה לכתחילה בשבת, דלא התירו אלא חזרה, עכ"ל. כלומר דכמו דע"י הניחו ע"ג קרקע בטלה שהי' ראשונה ושוב אינו נידון כהחזרה, הוה"נ בנצטנן.

ודברי המג"א צ"ע, דבשלמא בהחזרה ע"ג כירה, י"ל כדבריו, וי"ל דאף דהירושלמי הזכיר מפוחם רק בהניח ע"ג ספסל, לעולם דבעינן לא נצטנן אף בעודה בידו. אבל הלא הרמ"א (ס"ה) מיירי באפו בו מבעוד יום, וכהשיטה דכיון דאין חשש חתוי ונראה כמבשל, אין איסור החזרה כלל, ולכן התיר אף לתוך הכירה, וא"כ אף אם נאמר דע"י שנצטנן בטלה שהי' ראשונה, מ"מ

צ"ל שמוחר באפו מבעוד יום, וצ"ע.

ויש שמקילים להחזיר דבר יבש ע"ג הבלעך שהושם במקור כליל שבת. ולכאורה להאג"מ הנ"ל, דכשלא הניח ע"ג קרקע, ודעתו להחזיר, מותר לכתחילה, א"כ אם נפסוק כהגר"א הנ"ל, דבדבר יבש מותר להחזיר אף בנצטנן, יש מקום לקולא זו, אכן נראה, דבאמת קרקע לאו דוקא אלא דיש יותר היסח הדעת בקרקע מבספסל, וא"כ כשהושם במקור כל הלילה מסתבר דגרע מע"ג קרקע, ודו"ק.

ומ"מ יש מקילים, כשהי' על האש בכניסת השבת, ע"פ פירוש הר"ן בירושלמי, דא"צ עודה בידו אלא כשסלקו מהאש בע"ש, דהרמ"א (ס"ב) כתב דנהגו כהר"ן. אך ע"ש שהרמ"א מסיק שטוב להחמיר, דבבבלי לא נראה כן, ותוס' והרמב"ם לא ס"ל כן, וכמש"כ הב"י. ואף בירושלמי יש לפרש בע"א, וכמש"כ בשירי הקרבן (שם), שהר"ן גרס אם וכו' (עי"ש), ולגירסא שלנו מימרא בפ"ע הוא. וכ"כ בחזו"א (סק"ח), ועכ"פ לכתחילה אין להקל בזה.

פלטה חשמלית ושעון שבת

ט) ולענין פלטה חשמלית המיוחדת לחמם מאכלים ולא לבשל כלל, לכאורה פשוט דלא שייך הטעם דנראה כמבשל. וכשיש לה רק מדת חום אחת וא"א לשנות מדת חומה כלל, לא שייך הטעם דשמא יחתה. ולכן נראה דמותר לתת דבר יבש מבושל קר עלי' בתחלה בשבת, דהא לא שייך טעמי האיסור. וכ"כ בהל' שבת (הע' תקסו) ושכ"כ הגרמ"פ זצ"ל (בסוף הספר אות ל"ט, ולשונו שא"א לבשל, לכאורה לאו דוקא, ור"ל שאין הדרך לבשל, וכלשון השאלה שם, וכן העיד הר"ש איידר, שדעת הגרמ"פ להקל אף באפשר לבשל. ועכצ"ל כן, דלא משכח"ל א"א לבשל אלא כשאיס"ד, ואז מותר בכל אופן, וכנ"ל). ובשש"כ (הע' עב) החמיר בזה, וצ"ע, דלא שייך טעמי האיסור, וכנ"ל. ובהל"ש הוכיח דמותר כשלא שייך טעמי האיסור מהמ"ב (סק"צ) הנ"ל לענין תנור שאפו בו באתמול, וכמשכ"ל. ומש"ש בשש"כ (הע"א) דדומה לקש וגבבא, דמותר להחזיר ולא ליתן לכתחילה, יל"ח, דשם יש חשש חיתוי קצת, כדמוכח מדאסור לשהות בתנור, משא"כ בנד"ד.

ולענין תנור חשמלי שידלק ע"י שעון שבת, החזו"א (סי' לח סק"ב) אוסר בין בשהי' בין בהחזרה משום דשמא יחתה, כלומר שישנה מדת חומו,

אח"כ כשנדלק. והולך לשיטתו שאין מעשה ההחזרה אסור, אלא המצב של קדירה שנצטננה ע"ג האש, אף אם הוחזר ע"י קוף, והוה"נ בהחזר כשאין התנור פועל, וכן הדין בשהי' עכ"ד. אבל יש מקילים עכ"פ בשהי', ויש מקילים אף בהחזרה, וכמבואר בהל"ש (הע' תרנ"ז, תר"ס).

והנה הרמ"א (ס"ה) כתב שמותר לגוי להושיב קדירה אצל תנור בית החורף או עליו, ומבערת השפחה אח"כ התנור ההוא (דהכל תולים אצל הצינה). וע"י זה הקדירות חוזרים ונרתחים. אבל ע"י ישראל אסור בכה"ג. ובחזו"א (סי' לז ס"ק כא) הקשה, איך מותר ע"י גוי, הלא נוצר מצב של החזרה שתדליק השפחה את התנור. ותירץ דאין דרך לבשל ע"ג תנור כזה מן הצד, וא"כ דומה כנותן כנגד המדורה, או ע"ג מיחם, או כסומך. וכן נראה מהמ"ב (ס"ק צ"ה) ושעה"צ (סקצ"ו). ולפי"ז מדינא מותר גם לאחר שהוסק אלא שנהגו להחמיר.

אך עיי"ש ברמ"א שסיים וז"ל: אבל אם הקדירות עדיין חמין מותר להעמידן אצל תנור בית החורף... (כדין) סמיכה בכירה שאגו"ק, עכ"ל. ומוכח שאסור להעמידן על התנור, אף שאין איסור בישול, ומזה נראה דאינו כנותן כנגד המדורה, ודלא כחזו"א הנ"ל. לכ"נ כתירוץ הראשון בחזו"א (שם) וז"ל: וע"כ צ"ל דחשבו הדבר לשהי' מע"ש ולא כחזרה, כיון שבשעת הנחה התנור צונן, עכ"ל. עוי"ל דכשאין אש אינו בכלל גזירת חז"ל כלל אף שידלק ע"י נכרי או שעון אח"כ, וכ"נ מד' הגרמ"פ (הל"ש שם).

ולפי"ז מוכח כמנהג העולם (במ"ב סק"ג) [אמנם שם פי' ע"פ מש"ש (ס"ק פא), וזה צ"ב, וכמחה"ש (ס"ק מג), ותירוצו דחוק. וערע"א סוס"י רנט)], דמותר אף ע"י ישראל קודם היסק כשאין חשש בשול, דדינו כשהי', וכחזו"א, ואין איסור שהי' בהגיע לכמאב"ד לחנני', ולרבנן במבושל כ"צ ומור"ל. או כהגרמ"פ, ולדבריו מותר לרבנן במוי"ל. ולדברי שניהם לא אסרו משום נראה כמבשל כשאין שם אש, והרמ"א, שהתיר רק בסמיכה, מיירי כשכבר הוסק התנור, ולעיל, שאסר ע"י ישראל קודם היסק, היינו משום איסור בשול, וכמ"ב (סק"ק), דמיירי בנצטנן. וכן מוכח במקור הדין בתוה"ד המובא בב"י, שדן על איסור בישול, ולא על איסור החזרה.

וזה דלא כמג"א שאוסר להניח קודם היסק שמא יחתה בגתלים אח"כ (מ"ב סק"ג), דלדבריו אינו מובן הא דהתיר הרמ"א ע"י נכרי, וכנ"ל. ולכאורה לפי"ז מותר להחזיר כשידלק אח"כ ע"י שעון שבת, וכהגרמ"פ. אמנם הוא אסר מטעם אחר, דאין להשתמש בשעון שבת כלל (אג"מ ח"ד

סי' ס') אך נראה דלא נהגו כן. והחזו"א אסר לפי תירוצו השני הנ"ל, אבל לפי תירוצו הראשון נראה דמותר וכנ"ל, דאף דמצב של קדירה שנצטננה ע"ג אש אסור, וכנ"ל, זהו רק כשאש דולק כשהוחזר, ודו"ק.

דין החזיר באיסור בדיעבד

י) ולענין דיעבד פסק בשו"ע (ס"א) וז"ל: ואם שכח ושהה אם הוא תבשיל שבישל כ"צ מותר אפילו הוא מוי"ל, ואם לא בישל כ"צ אסור עד מוצ"ש. ואם עבר ושהה אסור בשניהם, עכ"ל. ומקורו בגמ' (לח.) לפירוש הרי"ף והרמב"ם, ועיי"ש ברש"י, תוס', הרא"ש, הר"ן והגמ"ר שכתבו פרושים אחרים, ומבואר בתוס' ובשו"ע שלחנני' בכמאב"ד מותר לכתחילה להשהות, ובפחות מזה אסור בדיעבד אף בשכח.

ושיטת הרי"ף והרמב"ם והשו"ע הנ"ל צ"ב, דמכיון שאסור להשהות לכתחילה אף במבושל כ"צ כל שמוי"ל, למה מותר בשכח ושהה בדיעבד במבושל כ"צ ואסור באינו מבושל כ"צ. וגם קשה קושית הטור, דלמה מחלק הרמב"ם בין עבר ושהה לשכח. הא בגמרא מייתי ראי' מעבר ושהה לשכח. ושמעתי בשם מו"ר הגרי"ד שליט"א, דהרמב"ם ושו"ע לשיטתם, דיש בשול אחר בשול בכמאב"ד, וא"כ י"ל דגדר גזירת חז"ל בעבר ושהה מאכל שאינו מבושל כ"צ היא, דנידון כאילו בשלו בשבת, דקי"ל, להרמב"ם והשו"ע (סי' שיח ס"א) דאסור אף לאחרים אפילו בשוגג. אבל כשכבר נתבשל כ"צ, א"א לומר שכאילו עבר על איסור בישול בשבת, וזוהי האבעיא השני' בגמ' (לח.), אם יש גזירה בפ"ע בדיעבד, וכקנס מיוחד. ובזה פסקו הרמב"ם והשו"ע, דקנסו רק בעבר ולא בשכח, דבקנס זה המיוחד שפיר יש לחלק ביניהם. ובגמ' הביאו ראי' מעבר לשכח רק באבעיא הראשונה, דמיירי בלא נתבשל כ"צ, דגדר הגזירה הוא דנידון כאילו בשלו הישראל בשבת, ובזה באמת דינם שוה לאיסור, וכפסק הרמב"ם, עכ"ד.

וכתב בהג"א (סי' ב) וז"ל: צ"ע אם החזיר באיסור בשוגג אם מותר באכילה או לא ודלמא דוקא שכח קדירה ובשלה שנתקן המאכל בשבת באיסור, אבל בהחזרה כבר הי' ראוי לאכילה ואינו נהנה כ"כ. ואע"ג דאם נכרי עשה לצורך ישראל מותר כה"ג, שאין הישראל נהנה ממנו כ"כ, מ"מ כשישראל בעצמו עשה איסור אפשר דקנסוהו רבנן, עכ"ל.

ובחזו"א (ס"ק ר"ד) נסתפק אם ההג"א מיירי במוי"ל או במור"ל, ומסיק לדינא כהרמ"א (שם) וז"ל: ואם החזירה גוי בשבת דינו כשכח ושהה,

ואם החזירו ישראל דינו כעבר ושהה, ואם מור"ל מותר שהרי לא נהנה מן האיסור, עכ"ל. והוסיף החזו"א וז"ל: ומיהו לדעת הר"מ דבשהה בשוגג תבשיל שנתבשל כ"צ שרי אפי' מוי"ל, אין לנו מקור לאסור את המותר המבושל כ"צ ומוי"ל, ואמנם אחרי שהמרדכי אסר והעתיקו הרמ"א כבר איכא הוראה לאיסור, עכ"ל.

ובאמת הוראה זו צע"ג, דאף דבהגמ"ר כ"כ, הלא ההגמ"ר לשיטתו דגם בשהי' אסור במבושל כ"צ ומוי"ל, והשו"ע פסק כהרמב"ם שמתיר, והרמ"א לא חלק עליו בזה, ואיך אסר בהחזרה. ובמ"ב (ס"ק לה) באר דהרמ"א מחמיר בהחזרה טפי משהי' משום קעבד מעשה, כלומר דמה"ט פסק כהגמ"ר בהחזרה ולא בשהי', עמג"א (סקי"ד). וקשה, דבגמ' נאמרה סברא זו דק בבישול, ולא בהחזרה. ואדרבה, בחזו"א (שם) צדד דכיון שהחזרה חמורה משהי' לבני אדם, ולא אתי לאערומי, לא גזרו בה בדיעבד כלל. ואף להג"א, דס"ל דגזרו, וכנ"ל, ובחזו"א נסתפק אם מיירי במוי"ל או במור"ל, וכנ"ל, באמת נראה דמיירי בלא נתבשל כ"צ, דההג"א מסתמא ס"ל כתוס', דקיי"ל כחנני', ושאיך בשול אחר בשול דכמאב"ד. וזש"ש, דאינו נהנה כ"כ, דבשהי' ע"כ מיירי בלא הגיע לכמאב"ד, דאל"כ מותר לכתחילה, ובהחזרה, דע"כ הגיע לכמאב"ד, דאל"כ אסור משום בשול, הרי לא נהנה כ"כ. וא"כ אף בהג"א אין מקור לאסור בדיעבד במבושל כ"צ ומוי"ל, והגמ"ר שאסר לשיטתו בשהי', ולא קיי"ל כן, ודברי הרמ"א צ"ע.

ובהא דמקיל הרמ"א בדיעבד ע"י נכרי, וכהג"א הנ"ל, כתב הגר"א (ס"ק כ"ה), דמזיד דגוי כשוגג דישראל, כדמוכח מהא דמותר לו בשניהם במוצ"ש. וצ"ע, דאם השואה זו נכונה, ע"כ החזרת נכרי במזיד כהחזרת ישראל בשוגג, והרמ"א בעצמו אסר החזרת ישראל בשוגג, וצע"ג. ויותר נראה דכיון דההג"א נסתפק אף ע"י ישראל כיון שלא נהנה כ"כ, התיר עכ"פ בנכרי. ולפ"ז נראה כהלבוש, המובא בבה"ל (ד"ה ואם), דמיירי בהחזיר הגוי שלא מדעת ישראל, או בשוגג ממש, וכמש"כ ההג"א דמותר כה"ג, כלומר בשוגג. ודלא כבה"ל שדחה דברי הלבוש ע"פ דברי הגר"א הנ"ל.

ועיי"ש בבה"ל שהוכיח ג"כ מהרמ"א (ס"ה), שלא אסר בהחזיר הגוי בציווי ישראל אלא בנצטנן ומשום בישול. ויש לדחות, דבמ"ב (ס"ק צ"ה) כתב דמיירי גם בלי איסור החזרה, שאינו ע"ג הכירה ממש, וא"כ להלבוש י"ל דמיירי רק בכה"ג.

והנה הרמ"א (שם) אוסר כשמחמם הגוי לצורך ישראל אף כשנצטנן אח"כ. ובחזו"א (ט"ק כ"ז) כתב דמיירי גם במור"ל, ובאר דהרי נהנה מעצם החימום, וכשו"ע (סי' רנז ס"א) לענין הטמנה, ולפ"ז הרמ"א (סי' רנג ס"א) שמתיר במור"ל ע"כ מיירי בלא נצטנן. וצ"ע, דלולא החזרתו הי' מצטנן, וכמש"ש, וא"כ למה נחשב כלא נהנה, ודומה להטמנת דבר חם בשבת בדבר המוסיף הבל, דאסור (שעה"צ סי' רנ"ז סק"ו). ולקושיית החזו"א אולי יל"ח בין לח ליבש, דמקור השו"ע (שם) בר"ן (ל"ט): ע"פ המעשה דאנשי טבריא דמיירי במים, ובלח אמנם יש הנאה גדולה בחימום, וכמדמוכח מהשו"ע (סי' שיח סי"ד) דיש בישול אחר בישול בלח. אבל בדבר יבש, דלכו"ע אין בישול אחר בישול, וה"ט דראוי לאכול קר, הרי אינו נהנה במור"ל, וכרמ"א (סי' רנג ס"א), ודו"ק.

ובעיקר דין החזו"א ע"פ הרמ"א, דבהחזיר הגוי באיסור אסור אף כשנצטנן, יש לדחות, דבמקור הדין ברשב"א המוכא בב"י מבואר שקנסוהו אף לאחר שנצטנן מפני שצוה לגוי להבעיר, והבערה אסורה מדאורייתא, אבל כשהגוי רק החזיר ולא הבעיר, מותר לאחר שנצטנן. ולמשכ"ל להלבוש, דמיירי כאן כשאינו ע"ג כירה ממש, ואין איסור החזרה, עכצ"ל כן. ובאמת יש להקשות על לשון הרמ"א, דהי' לו להזכיר דמיירי שאמר לגוי להבעיר, וכמש"כ הרשב"א, במקום לסתום שאמר לגוי להחם הקדירה, וצ"ע.

